Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

15 октомври 2024 година*

„Преюдициално запитване — Член 267 ДФЕС — Обхват на задължението на националните юрисдикции, правораздаващи като последна инстанция, да отправят преюдициално запитване — Производство по допускане на ревизионно обжалване пред върховния съд на държава членка — Искане от страната, която моли да бъде допуснато ревизионното обжалване, да бъде сезиран Съдът с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза — Национална правна уредба, съгласно която ревизионното обжалване се допуска, когато се повдига правен въпрос от значение за гарантиране на правната сигурност, еднаквото прилагане на правото или неговото развитие — Задължение на националния върховен съд да провери дали е налице основание за отправяне на преюдициално запитване в рамките на производството по допускане на ревизионно обжалване — Мотивиране на решението, с което се отхвърля искането за допускане на ревизионно обжалване“

По дело C-144/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Vrhovno sodišče (Върховен съд, Словения) с акт от 7 март 2023 г., постъпил в Съда на 9 март 2023 г., в рамките на производство по дело

KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o.

срещу

Република Словения,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, T. von Danwitz, заместник-председател, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, D. Gratsias, M. Gavalec, председатели на състави, Ал. Арабаджиев (докладчик), J. Passer, Z. Csehi и O. Spineanu-Matei, съдии,

генерален адвокат: N. Emiliou,

секретар: M. Longar, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 5 март 2024 г.,

* Език на производството: словенски.

като има предвид становищата, представени:

– за KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o., от A. Velkaverh, odvetnik,

– за словенското правителство, от B. Jovin Hrastnik и N. Pintar Gosenca, в качеството на представители,

– за германското правителство, от J. Möller, в качеството на представител,

– за латвийското правителство, от K. Pommere и S. Zābele, в качеството на представители,

– за нидерландското правителство, от P. P. Huurnink, в качеството на представител,

– за финландското правителство, от A. Laine, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от F. Erlbacher, B. Rous Demiri и C. Urraca Caviedes, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 18 юни 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 267, трета алинея ДФЕС и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o. (наричано по-нататък „KUBERA“) и Republika Slovenija (Република Словения), представлявана от Ministrstvo za finance (Министерство на финансите, Словения), относно предприета от митническите органи мярка, целяща спазването на права на интелектуална собственост.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 17, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 608/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 година относно защитата на правата върху интелектуалната собственост, осъществявана от митническите органи, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1383/2003 на Съвета (ОВ L 181, 2013 г., стр. 15) гласи:

„Когато митническите органи идентифицират стоки, за които се предполага, че нарушават право върху интелектуалната собственост, обхванато от решение, с което се удовлетворява заявление, те отлагат вдигането на стоките или ги задържат“.

Словенското право

4 Член 22 от Конституцията на Словения гласи следното:

„На всеки се гарантира равна защита на правата в хода на всяко производство пред съд или пред други държавни органи пред органите на местната власт и пред носители на публичноправни правомощия, които се произнасят относно правата, задълженията или правните интереси на дадено лице“.

5 Член 22, параграф 1 от Zakon o upravnem sporu (Закон за административното съдопроизводство) (Uradni list RS, бр. 105/06) в редакцията му, приложима към спора в главното производство, гласи:

„В административните спорове се прилагат разпоредбите на закона, уреждащ гражданското съдопроизводство, доколкото в настоящия закон не е предвидено друго“.

6 Член 367, параграф 1 от Zakon o pravdnem postopku (Граждански процесуален закон) (Uradni list RS, бр. 73/07) в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „ZPP“), предвижда:

„Страните могат да подадат ревизионна жалба срещу окончателно съдебно решение, постановено на втора инстанция, в срок от 15 дни от съобщаването на решението на [Vrhovno sodišče (Върховен съд, Словения)], с което се допуска [ревизионното] обжалване“.

7 Съгласно член 367 a от ZPP:

„(1) Съдът допуска ревизионното обжалване, ако може да се очаква, че с решението на [Vrhovno sodišče (Върховният съд)] ще се разреши правен въпрос, който е от значение за гарантиране на правната сигурност, еднообразното прилагане на закона или развитието на правото чрез съдебната практика. По-специално съдът допуска [ревизионното] обжалване в следните случаи:

– ако то е относно правен въпрос, по който решението на второинстанционния съд се отклонява от съдебната практика на [Vrhovno sodišče (Върховен съд)], или

– ако то е относно правен въпрос, по който не съществува практика на [Vrhovno sodišče (Върховен съд)], в частност когато практиката на висшестоящите съдилища не е единна, или

– ако то е относно правен въпрос, по който съдебната практика на [Vrhovno sodišče (Върховен съд)] не е единна.

(2) [Vrhovno sodišče (Върховен съд)] решава дали да допусне [ревизионно] обжалване въз основа на молба за допускане на [ревизионна] жалба на една от страните“.

8 Член 367b от ZPP гласи следното:

„(1) Молбата за допускане на [ревизионно] обжалване се подава от страната в 30-дневен срок от връчването на окончателното решение на второинстанционния съд.

(2) Молбата за допускане на [ревизионна] жалба се подава до [Vrhovno sodišče (Върховен съд)].

[…]

(4) В молбата за допускане на [ревизионното] обжалване страната трябва да изложи точно и конкретно спорния правен въпрос и правната норма, чието нарушение се твърди, обстоятелствата, доказващи важността на делото, както и кратко изложение на причините, поради които счита, че второинстанционният съд се е произнесъл незаконосъобразно по делото; в изложението следва да се опишат точно и конкретно твърдените процесуални нарушения и по същия начин да се докаже наличието на практика на [Vrhovno sodišče (Върховният съд)], от която решението [на по-нисшестоящия съд] се отклонява, или наличието на противоречива съдебна практика“.

9 Член 367c отZPP предвижда:

„(1) Тричленен състав на [Vrhovno sodišče (Върховен съд)] се произнася с определение по молбата за допускане на [ревизионно] обжалване.

(2) За да бъде мотивиран актът, с който се отхвърля молбата за допускане на [ревизионна] жалба, е достатъчно съдът да се позове общо на липсата на предвидените в член 367a от настоящия кодекс условия.

(3) В определението, с което се допуска [ревизионно] обжалване, съдът посочва в коя част или по кои конкретни правни въпроси се допуска [ревизионното] обжалване.

(4) Актът, с който се допуска или се отказва [ревизионно] обжалване, не подлежи на обжалване“.

10 Съгласно член 368 от ZPP:

„[Vrhovno sodišče (Върховен съд)] се произнася по ревизионната жалба“.

11 Член 370, параграф 1 от ZPP гласи:

„Основание за [ревизионното] обжалване може да бъде съществено нарушение на разпоредбите, уреждащи производството пред първоинстанционния съд, на което страната се е позовала пред второинстанционния съд, съществено нарушение на разпоредбите, уреждащи производството пред второинстанционния съд, или грешка при прилагане на правото“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

12 KUBERA, дружество за търговия с хранителни продукти и напитки, купува в Турция 87 600 кутии Red Bull, произведени в Австрия, и ги превозва с кораб до пристанището на Копер (Словения) за целите на техния внос.

13 С два акта от 5 октомври 2021 г. финансовата администрация на Република Словения решава на основание член 17 от Регламент № 608/2013 да задържи тези кутии в очакване на изхода от съдебното производство, образувано по искане на Red Bull GmbH — титуляр на правата на интелектуална собственост върху посочените кутии за напитки — с цел защитата на тези права.

14 След като подадените срещу тези решения жалби по административен ред са отхвърлени, KUBERA обжалва посочените актове пред Upravno sodišče (Административен съд, Словения), който ги отхвърля.

15 KUBERA подава пред Vrhovno sodišče (Върховния съд), който е и запитващата юрисдикция, две молби за допускане на ревизионно обжалване на съдебните решения на Upravno sodišče (Административен съд), с които това дружество поддържа, че в главното производство се повдига въпросът дали Регламент № 608/2013 се прилага в ситуация, в която вносните стоки са произведени от титуляря на правата на индустриалната собственост върху тези стоки. Поставял се важен правен въпрос по смисъла на член 367a от ZPP, обосноваващ допускането на ревизионно обжалване. Като счита, че Регламент № 608/2013 не се прилага към такова положение, KUBERA иска, в случай че запитващата юрисдикция не възприеме тази преценка, да бъде отправено преюдициално запитване до Съда относно този въпрос.

16 Запитващата юрисдикция иска да се установи, от една страна, дали член 267, трета алинея ДФЕС я задължава, за да се произнесе по подадените от KUBERA молби за допускане на ревизионно обжалване и да разгледа искането на KUBERA за отправяне на преюдициално запитване до Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза. От друга страна, запитващата юрисдикция иска да се установи дали, ако приеме, че не следва да оправя преюдициално запитване до Съда, тя е длъжна по силата на член 47 от Хартата да мотивира решението си, при положение че съгласно член 367c, параграф 2 от ZPP актът с който се отхвърля молбата за допускане на ревизионна жалба, трябва да се мотивира само общо.

17 Запитващата юрисдикция посочва, че ревизионната жалба е извънреден правен способ за защита срещу окончателно съдебно решение и че има за цел да уеднаквява и насочва съдебната практика, също както предвиденото в член 267 ДФЕС производство по преюдициално запитване. Тъй като правото на Съюза било част от словенския правен ред, посредством производството по ревизионно обжалване тази юрисдикция следяла и за правилното и еднакво прилагане на правото на Съюза.

18 Производството по ревизионно обжалване се разделяло на два етапа, а именно, от една страна, това е етапът, в рамките на който трябвало да се установи дали следва да се допуска ревизионното обжалване и от друга страна, в случай че такова се допуснело, следвал етапът, в рамките на който делото се разглежда по същество.

19 Ревизионното обжалване можело да бъде допуснато само по изрично искане на една от страните по разглеждания спор и само ако тя докаже обективното значение на правния въпрос, който трябва да бъде разрешен от Vrhovno sodišče (Върховен съд). Следователно в рамките на етапа, свързан с разглеждането на молбата за допускане на ревизионната жалба, този съд трябвало да отдаде предимство на обществения интерес в широк смисъл, а именно на необходимостта да се осигури последователност в съдебната практика и еднаквото

прилагане на правото, а не на частния интерес на страните по спора. Този етап представлявал „филтър“ за достъп до Vrhovno sodišče (Върховен съд), целящ да гарантира, че той изпълнява в пълнота конституционната си роля и се произнася в разумен срок.

20 От практиката на Vrhovno sodišče (Върховен съд) следвало, че ревизионното обжалване следва да се допусне, ако някоя от страните докаже в достатъчна степен, че по-нисшестоящият съд се е отклонил от практиката на Съда или ако разглежданото дело повдига въпрос за съответствието на националното право с правото на Съюза, по който не съществува практика на Vrhovno sodišče (Върховен съд). Този съд вече допуснал до разглеждане ревизионни жалби с мотива, че повдигнатите въпроси били от значение от гледна точка както на еднаквото тълкуване и прилагане на правото на Съюза, така и на развитието на националното право. Следователно този съд разглеждал по един и същ начин въпросите, свързани с правото на Съюза, и тези, свързани с националното право.

21 Запитващата юрисдикция обаче уточнява, че макар да не е изключено правното значение на делото, с което е сезирана, да произтича от съображения, свързани с правото на Съюза, нито фактът, че това право може да бъде приложено при разглеждането на делото по същество, нито обстоятелството, че една от страните по спора предлага в молбата си за допускане на ревизионното обжалване да бъде отправено преюдициално запитване до Съда, са достатъчни сами по себе си, за да бъде допуснато ревизионното обжалване.

22 Следователно съгласно ZPP запитващата юрисдикция не била длъжна, още на етапа на производството по допускане на ревизионното обжалване, да разгледа въпроса дали следва да се отправи преюдициално запитване до Съда, в случай че такова обжалване бъде допуснато.

23 Запитващата юрисдикция посочва също, че решенията ѝ по молби за допускане на ревизионно обжалване не подлежат на обжалване съгласно националното право и че когато откаже да допусне такова обжалване, тази юрисдикция само посочва, че не са изпълнени условията по член 367a от ZPP.

24 От решение на Ustavno sodišče (Конституционен съд, Словения) от 31 март 2022 г. обаче следвало, че искането на една от страните по спора за сезиране на Съда с преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС, отправено с молбата за допускане на ревизионно обжалване, трябва да бъде разгледано още на етапа на обсъждането на тази молба. Ustavno sodišče (Конституционен съд) също така постановил, че когато Vrhovno sodišče (Върховен съд) постанови решение, с което отхвърля искане за допускане на ревизионно обжалване, член 47 от Хартата във връзка с член 22 от Конституцията на Словения изисква този съд да мотивира това решение по същия начин, както и съдебните си решения. От посоченото решение на Ustavno sodišče (Конституционен съд) следвало, че в рамките на производството за допускане на ревизионно обжалване Vrhovno sodišče (Върховен съд) трябвало да разгледа искането за сезиране на Съда на основание член 267 ДФЕС, като вземе предвид критериите, произтичащи от практиката на последния, като в акта си, с който отказва да допусне ревизионното обжалване, трябва да посочи мотивите, поради които не е сезирал Съда с преюдициално запитване, за да може евентуално Ustavno sodišče (Конституционен съд) да провери дали са спазени установените в практиката на Съда условията, позволяващи дерогация от установеното в член 267, трета алинея ДФЕС задължение за отправяне на преюдициално запитване.

25 Макар да счита, че в случая исканията на KUBERA да се допуснат до разглеждане неговите ревизионни жалби не отговарят на условията, предвидени в член 367a от ZPP, и следователно не могат да бъдат уважени, запитващата юрисдикция счита, че с оглед на решението на Ustavno sodišče (Конституционен съд) от 31 март 2022 г. делото в главното производство повдига важен въпрос относно тълкуването на правото на Съюза, който го задължава да сезира Съда с преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС.

26 В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че за да определи на етапа на разглеждане на молбата за допускане на ревизионно обжалване дали повдигнатият от една от страните по спора въпрос относно тълкуването на правото на Съюза трябва да бъде отнесен до Съда с преюдициално запитване, тя трябва да разгледа някои свързани с това правни въпроси. Тази юрисдикция би трябвало по-специално да определи дали правото на Съюза е приложимо към разглеждания спор, дали съответната страна иска от Съда да се произнесе преюдициално относно тълкуването на норма от правото на Съюза и дали тя следва да отправи преюдициално запитване. На практика, за да направи това, се изисквало още на този етап тя да разгледа по същество ревизионната жалба. Предложеното от Ustavno sodišče (Конституционен съд) тълкуване на задължението по член 267 ДФЕС предполагало пълна промяна в подхода, следван от запитващата юрисдикция в нейните решения по молбите за допускане на ревизионно обжалване. Освен това запитващата юрисдикция отбелязва, че постановеното от Съда решение по преюдициално запитване не би имало полезно действие в рамките на производството по допускане на ревизионно обжалване, тъй като, едва на етапа на разглеждането на ревизионната жалба по същество, било възможно да се определи дали правото на Съюза е приложимо към разглежданото дело и дали се налага тълкуване от Съда.

27 Запитващата юрисдикция иска също така да се установи дали предвид наличието на предвидено в ZPP производство по допускане на ревизионно обжалване би било възможно да се приеме, че съдебните актове, срещу които не се допуска такова обжалване, са издадени от национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право и която има задължение да сезира Съда с преюдициално запитване, както е предвидено в член 267, трета алинея ДФЕС.

28 Накрая, ако Съдът приеме, че запитващата юрисдикция е длъжна още на етапа на разглеждане на молбата за допускане на ревизионно обжалване да разгледа въпроса дали следва да сезира Съда с преюдициално запитване, запитващата юрисдикция иска да се установи дали задължението за мотивиране, посочено по-специално в точка 51 от решение от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799), се прилага и по отношение на съдебните актове, с които тя не допуска ревизионно обжалване.

29 При тези условия Vrhovno sodišče (Върховен съд) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Допуска ли член 267, трета алинея [ДФЕС] разпоредба на [ZPP], въз основа на която в рамките на производството [по разглеждане на молба] за допускане на ревизионно обжалване, Vrhovno sodišče [(Върховен съд)] не разглежда въпроса дали от искането на една от страните за сезиране на Съда на Европейския съюз по реда на преюдициалното производство произтича задължение за него да отправи преюдициално запитване до [Съда]?

2) [При утвърдителен отговор на първия въпрос, т]рябва ли член 47 от Хартата относно задължението за мотивиране на съдебните решения да се тълкува в смисъл, че определението по движението на делото, с което се отхвърля молбата на една от страните за допускане на ревизионно обжалване […] в съответствие с [ZPP] представлява „[съдебно] решение“, в което трябва да се посочат мотивите, поради които искането на една от страните за сезиране на [Съда] по реда на преюдициалното производство не следва да бъде уважено в разглеждания случай?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

30 С първия въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че той не допуска национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, да реши в рамките на производство по разглеждане на молба за допускане на ревизионно обжалване, чийто изход зависи от значението на повдигнатия от една от страните по спора правен въпрос относно правната сигурност, еднаквото прилагане на правото или неговото развитие, да отхвърли тази молба за допускане на обжалването, без да прецени дали е била длъжна да сезира Съда с преюдициално запитване, съдържащо повдигнат в подкрепа на тази молба въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза.

31 Следва да се припомни, че макар организацията на правосъдието в държавите членки, и по-специално създаването, съставът, правомощията и функционирането на върховните национални съдилища, да е от компетентността на държавите членки, същите все пак остават длъжни при упражняването на тази компетентност да спазват задълженията, които произтичат за тях от правото на Съюза (решение от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 44 и цитираната съдебна практика).

32 От това следва, че макар правото на Съюза по принцип да допуска държавите членки да въвеждат производства за допускане на жалби или други системи за подбор или „филтриране“ на възможностите за сезиране на националните върховни съдилища, прилагането на тези производства или системи трябва да отговаря на изискванията, произтичащи от това право, и по-специално от член 267 ДФЕС.

33 В това отношение следва да се подчертае, че предвиденото в този член производство за преюдициално запитване, което е ключов елемент в създадената с Договорите правораздавателна система, установява диалог между съдии между съдилища — Съда и юрисдикциите на държавите членки — който има за цел да осигури еднообразното тълкуване на правото на Съюза. По този начин посоченото производство дава възможност да се гарантират безпротиворечивостта, пълното му действие и автономията му, както и, в последна сметка, присъщият на това право характер (становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 176, и решения от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 27, и от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решения на конституционен съд), C-430/21, EU:C:2022:99, т. 73).

34 Когато в националното право не съществува никаква възможност за обжалване по съдебен ред на решение на дадена национална юрисдикция, последната по принцип е длъжна да сезира Съда на основание член 267, трета алинея ДФЕС, когато пред нея бъде повдигнат въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт от вторичното право (вж. в този смисъл решения от 18 юли 2013 г., Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, т. 25, от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 32, и от 22 декември 2022 г., Airbnb Ireland и Airbnb Payments UK, C-83/21, EU:C:2022:1018, т. 79).

35 Задължението на националните юрисдикции, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, да сезират Съда с преюдициален въпрос, се вписва в рамките на сътрудничеството между националните юрисдикции, в качеството им на съдилища, на които е възложено прилагането на това право, и Съда, което е установено с цел да се гарантира правилното прилагане и еднаквото тълкуване на правото на Съюза във всички държави членки. Това задължение има по-специално за цел да предотврати установяването в която и да е държава членка на национална съдебна практика, която не е в съответствие с разпоредбите на правото на Съюза (решения от 24 май 1977 г., Hoffmann-La Roche, 107/76, EU:C:1977:89, т. 5, от 4 юни 2002 г., Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, т. 14, и от 4 октомври 2018 г., Комисия/Франция (Удръжка върху доходите от капитали), C-416/17, EU:C:2018:811, т. 109).

36 Национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно вътрешното право, би могла да бъде освободена от предвиденото в член 267, трета алинея ДФЕС задължение само ако установи, че повдигнатият въпрос е ирелевантен или че разглежданата разпоредба от правото на Съюза вече е била предмет на тълкуване от Съда, или че правилното тълкуване на правото на Съюза е толкова очевидно, че не оставя място за каквото и да е основателно съмнение (решение от 6 октомври 2021 г., Cilfit и др., 283/81, EU:C:1982:335, т. 21, и от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 33).

37 Такава национална юрисдикция трябва да прецени на своя собствена отговорност, по независим начин и с цялото необходимо внимание дали е длъжна да сезира Съда с повдигнатия пред нея въпрос относно правото на Съюза, или напротив, че тя се намира в едно от положенията, посочени в предходната точка, които ѝ позволяват да бъде освободена от това задължение (вж. в този смисъл решения от 15 септември 2005 г., Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, т. 37, и от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 50 и цитираната съдебна практика).

38 Следователно, когато се намира в някоя от тези хипотези, тази национална юрисдикция не е длъжна да сезира Съда на основание член 267, трета алинея ДФЕС дори когато въпросът относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза е повдигнат от страна в производството пред нея (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 57 и цитираната съдебна практика).

39 Освен това следва също така да се отбележи, че решенията на национална юрисдикция, които могат да се оспорят от страните пред върховния национален съд, не съставляват решения на „национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право“ по смисъла на член 267 ДФЕС. Обстоятелството, че разглеждането

по същество на подобни оспорвания, формулирани, както това е направено в делото по главното производство, в рамките на ревизионна жалба, е обусловено от провеждането от този върховен национален върховен съд на производство на производство по допускане на ревизионното обжалване, не води до лишаване на страните от правни способи за защита (вж. в този смисъл решения от 4 юни 2002 г., Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, т. 16, и от 16 декември 2008 г., Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, т. 76). Следователно, обстоятелството, че е налице такова производство не може да превърне по-нисшестоящият съд, чието решение може да бъде оспорено в рамките на такова обжалване, в национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право и която вследствие на това би била обвързвана със задължението за сезиране, предвидено в член 267, трета алинея ДФЕС.

40 Все пак това задължение обвързва национален върховен съд като Vrhovno sodišče (Върховен съд), като се има предвид припомненото в точка 36 от настоящото решение.

41 В случая от член 367a, алинея 1 от ZPP, както и от предоставените от запитващата юрисдикция сведения следва, че за да определи дали ревизионната жалба трябва да бъде допустима, тази юрисдикция проверява дали висящото пред нея дело повдига правен въпрос от значение за гарантиране на правната сигурност, еднаквото прилагане на правото или неговото развитие.

42 Следва обаче да се отбележи, че особените случаи, посочени в тази разпоредба, се отнасят изключително до положения, които, що се отнася до повдигнатия правен въпрос, се характеризират било с различие в решение на второинстанционен национален съд от практиката на националния върховен съд, било с липсата на практика на този съд, било с липсата на единна практика на този съд или на върховните национални съдилища. За сметка на това в нито един от тези случаи не се прави позоваване на правото на Съюза, и по-специално на практиката на Съда на Европейския съюз по въпроса, повдигнат в подкрепа на молба за допускане на ревизионно обжалване.

43 Запитващата юрисдикция посочва, че тълкува посочената разпоредба в смисъл, че на етапа на разглеждане на молбата за допускане на ревизионното обжалване не е длъжна да преценява дали в рамките на производството по допускане на ревизионното обжалване следва да сезира Съда с преюдициално запитване, съдържащо повдигнат в подкрепа на тази молба въпрос относно правото на Съюза.

44 Освен това запитващата юрисдикция уточнява, че когато не се допуска ревизионно обжалване, с решението за неговото недопускане окончателно се слага край на производството. В този случай тълкуването на правото на Съюза, възприето от по-нисшестоящия съд, би могло да се наложи в разглеждания национален правен ред, въпреки че въпросът, повдигнат в подкрепа на молбата за допускане на ревизионното обжалване, би обосновал възможността за сезиране на Съда с преюдициално запитване.

45 Така подобна национална правна уредба или практика може да доведе до положение, при което въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза — макар и да е повдигнат от страна пред Vrhovno sodišče (Върховен съд) или да трябва да бъде повдигнат от последния с оглед на обсъждания от тази страна правен въпрос, и не попада в обхвата на изключенията, посочени в точка 36 от настоящото решение — не се поставя на Съда в нарушение на задължението, с което е обвързана тази национална юрисдикция съгласно член 267, трета алинея ДФЕС.

46 Подобно положение обаче може да застраши ефективността на установената с член 267 ДФЕС система за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда, както и осъществяването на целите, които този член цели да постигне, и по-специално да предотврати установяването в която и да е държава членка на национална съдебна практика, която не е в съответствие с разпоредбите на правото на Съюза.

47 Това тълкуване не се поставя под въпрос от съдебната практика, установена с решения от 15 март 2017 г., Aquino (C-3/16, EU:C:2017:209, т. 56), и от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, т. 61), съгласно която национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, може да не отправи преюдициален въпрос до Съда поради основания за недопустимост, присъщи на производството пред тази национална юрисдикция, при условие че са спазени принципите на равностойност и на ефективност.

48 Всъщност първото от тези решения се отнася до национална норма, съгласно която посоченото с жалбата основание е недопустимо, когато с него се оспорва само един от мотивите на обжалваното съдебно решение, при положение че останалите мотиви сами по себе си могат да обосноват това решение (решение от 15 март 2017 г., Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, т. 54). Второто от посочените решения е свързано с национална норма, съгласно която нов въпрос, повдигнат от една от страните след подаването на жалбата пред националната юрисдикция, правораздаваща като последна инстанция, трябва да се обяви за недопустим, тъй като изменя предмета на спора (решение от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 60).

49 В делата, по които са постановени посочените в предходната точка решения, се разглеждат национални норми, установяващи условия за допустимост от изцяло процесуално естество, чието неспазване е възпрепятствало националната юрисдикция, която се произнася като последна инстанция, да разгледа жалбата по същество.

50 За разлика от тези правила, критерий за допускането на ревизионно обжалване като предвидения в член 367a, параграф 1 от ZPP изисква Vrhovno sodišče (Върховен съд) да разгледа важността на правния въпрос, повдигнат в подкрепа на молбата за допускане на това обжалване, що се отнася до правната сигурност, еднаквото прилагане на правото или неговото развитие.

51 След това уточнение, също от постоянната съдебна практика следва, че принципът за тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза изисква националните юрисдикции, при спазване по-специално на забраната за тълкуване contra legem на националното право, да използват всички свои правомощия, като вземат предвид цялото вътрешно право и като приложат признатите от последното методи за тълкуване, за да гарантират пълната ефективност на съответната разпоредба от правото на Съюза и да стигнат до разрешение, което съответства на преследваната от нея цел (вж. в този смисъл решения от 5 октомври 2004 г., Pfeiffer и др., C-397/01—C-403/01, EU:C:2004:584, т. 118 и 119, от 29 юни 2017 г., Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, т. 31—34, и от 11 юли 2024 г., Skarb Państwa (Незначителна забава на плащането или малък размер на вземането), C-279/23, EU:C:2024:605, т. 29 и цитираната съдебна практика).

52 Изискването за тълкуване в съответствие с правото на Съюза включва по-специално задължение за националните юрисдикции при необходимост да изменят постоянната съдебна практика, ако тя се основава на тълкуване на националното право, което е

несъвместимо с целите на правото на Съюза. Следователно националната юрисдикция не би имала основание да приеме, че е изправена пред невъзможност да тълкува национална разпоредба в съответствие с правото на Съюза единствено поради факта че тази разпоредба трайно е тълкувана в несъвместим с това право смисъл (вж. в този смисъл решения от 19 април 2016 г., DI, C-441/14, EU:C:2016:278, т. 33 и 34, от 17 април 2018 г., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, т. 72—73, и от 11 юли 2024 г., Skarb Państwa (Незначителна забава на плащането или малък размер на вземането), C-279/23, EU:C:2024:605, т. 30 и цитираната съдебна практика).

53 Като се има предвид, че единствено националните юрисдикции са компетентни да тълкуват националното право, запитващата юрисдикция следва да прецени дали е възможно разглежданата в главното производство национална правна уредба да се тълкува в съответствие с изискванията на член 267 ДФЕС. Съдът същевременно трябва да ѝ даде някои полезни насоки в контекста на данните, съдържащи се в акта за отправяне на преюдициално запитване (вж. в този смисъл решение от 9 април 2024 г., Profi Credit Polska (Възобновяване на производството, приключило с окончателно решение), C-582/21, EU:C:2024:282, т. 64).

54 В случая, както е видно от предоставената от запитващата юрисдикция информация относно развитието вследствие на практиката на Ustavno sodišče (Конституционен съд), посочена в точка 24 от настоящото решение, изглежда възможно съответстващо на правото на Съюза тълкуване на разглежданата в главното производство национална правна уредба.

55 В това отношение следва да се отбележи, че разглежданите в главното производство разпоредби на ZPP явно не забраняват на Vrhovno sodišče (Върховен съд) да прецени в рамките на производството по разглеждане на молба за допускане на ревизионно обжалване дали повдигнатият в подкрепа на това запитване въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза налага да бъде сезиран Съдът с преюдициално запитване или, напротив, този въпрос попада в обхвата на едно от припомнените в точка 36 от настоящото решение изключения.

56 По-специално хипотезите по в член 367a, параграф 1 от ZPP не изглежда да са изчерпателни по своето естество. При това положение изглежда, че тази разпоредба може да се тълкува в съответствие с предвиденото в член 267, трета алинея ДФЕС задължение, в смисъл, че съдържащият се в посочената национална разпоредба критерий за значението на повдигнатия правен въпрос относно правната сигурност, еднаквото прилагане на правото или неговото развитие включва хипотезата, в която страната по спора, която иска да ѝ бъде разрешено да подаде ревизионна жалба, повдигне въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза, който не попада в обхвата на нито едно от посочените в точка 36 от настоящото решение изключения, и която следователно изисква Съдът да бъде сезиран с преюдициално запитване с оглед на целите, преследвани с член 267 ДФЕС и припомнени в точки 33—35 от това решение.

57 Преценката, посочена в точка 55 от настоящото решение, не предполага по-задълбочена проверка от тази, която Vrhovno sodišče (Върховен съд) е длъжен да извърши по силата на член 367a, параграф 1 и на член 367 b, параграф 4 от ZPP, тъй като при тази преценка от посочения съд се изисква само да се увери в релевантността на повдигнатия въпрос за разрешаването на спора, с който е сезирана, и при необходимост да провери дали е

необходимо да получи от Съда тълкуване на разпоредбата от правото на Съюза, посочена в този въпрос, с мотива че той не попада в обхвата на нито едно от изключенията, припомнени в точка 36 от това решение.

58 Следва също да се подчертае, че задължението на националната юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, по силата на член 267, трета алинея ДФЕС, не засяга отговорността ѝ да реши на кой етап от националното производство следва да отправи преюдициално запитване до Съда (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 56). Освен това тази юрисдикция следва да прецени дали е в интерес на доброто правораздаване този въпрос да бъде отправен едва след като са изслушани и двете страни по спора (вж. в този смисъл решение от 1 февруари 2017 г., Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, т. 32).

59 Така национален върховен съд, който е сезиран с молба за допускане на ревизионно обжалване и е длъжен да сезира Съда с преюдициално запитване, следва да реши дали следва да се пристъпи към това сезиране на етапа на разглеждането на тази молба за допускане на обжалването, или на по-късен етап (вж. по аналогия решение от 4 юни 2002 г., Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, т. 18). Ако той реши да отправи преюдициалното си запитване на етапа на разглеждането на молбата за допускане на ревизионната жалба, той трябва да спре разглеждането на тази молба до постановяване на решението по преюдициалното запитване и впоследствие да приложи това решение, когато преценява дали следва да допусне ревизионното обжалване.

60 С оглед на всичко изложено на първия въпрос следва да се отговори, че член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, да реши в рамките на производство по разглеждане на молба за допускане на ревизионно обжалване, чийто изход зависи от значението на повдигнатия от една от страните по спора правен въпрос относно правната сигурност, еднаквото прилагане на правото или неговото развитие, да отхвърли тази молба за допускане на обжалването, без да прецени дали е била длъжна да сезира Съда с преюдициално запитване, съдържащо повдигнат в подкрепа на тази молба въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза.

По втория въпрос

61 С втория въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 267 ДФЕС във връзка с член 47, втора алинея от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, трябва да посочи в решението, с което отхвърля молба за допускане на ревизионно обжалване, включваща искане за отправяне на преюдициално запитване до Съда с въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза, причините, поради които не е сезирала Съда.

62 В това отношение следва да се припомни, че от системата, въведена с член 267 ДФЕС във връзка с член 47, втора алинея от Хартата, следва, че когато национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, счита, че е освободена от предвиденото в член 267, трета алинея ДФЕС задължение да сезира Съда с преюдициално запитване, тъй като се намира в някоя от трите хипотези, посочени в точка 36 от настоящото решение, от мотивите на решението ѝ трябва да става ясно било че

повдигнатият въпрос относно правото на Съюза е ирелевантен за решаването на спора, било че тълкуването на съответната разпоредба от правото на Съюза се основава на практиката на Съда, било — ако такава практика липсва — че тълкуването на правото на Съюза е толкова очевидно за националната юрисдикция, действаща като последна инстанция, че не оставя място за никакво основателно съмнение (решение от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, т. 51)

63 От отговора на първия въпрос обаче следва, че без да се засяга прилагането на основание за недопустимост от чисто процесуално естество като посочените в точка 49 от настоящото решение, национален върховен съд Vrhovno sodišče (Върховен съд) не може да отхвърли молба за допускане на ревизионно обжалване, с която се повдига въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза, без да прецени предварително дали е длъжна да сезира Съда с преюдициално запитване относно повдигнатия въпрос, или последният попада в обхвата на някое от изключенията, припомнени в точка 36 от това решение.

64 От това следва, че когато национален върховен съд реши да отхвърли такова искане на основание на някое от тези изключения, посоченото решение трябва да отговаря на изискването за мотивиране, припомнено в точка 62 от настоящото решение.

65 По изложените съображения на втория въпрос трябва да се отговори, че член 267 ДФЕС във връзка с член 47, втора алинея от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, трябва в решението, с което отхвърля молба за допускане на ревизионна жалба, включваща искане за отправяне на преюдициално запитване до Съда с въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза, да изложи причините, поради които не е отправила това запитване, а именно — или че въпросът е ирелевантен за решаването на спора, или че разглежданата разпоредба от правото на Съюза вече е била предмет на тълкуване от страна на Съда, или че правилното тълкуване на правото на Съюза е толкова очевидно, че не оставя място за никакво основателно съмнение.

По съдебните разноски

66 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) **Член 267, трета алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, да реши в рамките на производство по разглеждане на молба за допускане на ревизионно обжалване, чийто изход зависи от значението на повдигнатия от една от страните по спора правен въпрос относно правната сигурност, еднаквото прилагане на правото или неговото развитие, да отхвърли тази молба за допускане на обжалването, без да прецени дали е била длъжна да**

сезира Съда с преюдициално запитване, съдържащо повдигнат в подкрепа на тази молба въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза.

2) **Член 267 ДФЕС във връзка с член 47, втора алинея от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че национална юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, трябва в решението, с което отхвърля молба за допускане на ревизионна жалба, включваща искане за отправяне на преюдициално запитване до Съда с въпрос относно тълкуването или валидността на разпоредба от правото на Съюза, да изложи причините, поради които тя не е отправила това запитване, а именно — или че въпросът е ирелевантен за решаването на спора, или че разглежданата разпоредба от правото на Съюза вече е била предмет на тълкуване от страна на Съда, или че правилното тълкуване на правото на Съюза е толкова очевидно, че не оставя място за никакво основателно съмнение.**

Подписи